DLA doktori értekezés tézisei

Szőcs Kristóf

Schubert operáinak és zongoradarabjainak zenei kapcsolatai

Témavezető: Dr. Pintér Tibor

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

28-as számú művészet- és művelődéstörténeti tudományok besorolású doktori iskola

Budapest

2024

I. A kutatás előzményei

Schubert színpadi zenéiről keveset írtak, és még kevesebbet az esetleges összefüggésekről, hasonlóságokról, vagy akár különbségekről és ellenetétekről, melyeket színpadi, valamint szóló és kamarazenéi között figyelhetünk meg. A színpadi alkotásai és más művei közötti zenei összefüggésekről Otto Erich-Deutsch pár jegyzetén kívül, melyeket a *Thematisches Verzeichnis*ben összegyűjtött művekről írt csak egy rövid fejezetrészletet találtam, mely *Die Kammermusik* címen jelent meg a kiváló Hans-Joachim Hinrichsentől a Walter Dürr és Andreas Krause által összállított *Schubert Jahrbuch*ban. Az ilyen összevetések véleményem szerint elengedhetetlenek ahhoz, hogy előadóként igazán átfogó és kellően összetett Schubert-képpel tudjuk megközelíteni darabjait.

II. Források

Az értekezésemben elsősorban Otto Erich Deutsch Schubert-katalógusára támaszkodom, melyben a színpadi művek is szerepelnek felsorolva olyan értékes adalékokkal, mint például a művek kottáinak állapota, vagy bemutatóinak dátuma. Sokat hivatkozom Christopher Howard Gibbs *Schubert* című könyvére, mely a zeneszerző életének és személyiségének számomra addig ismeretlen oldalait megismertetve revelatív irodalom volt számomra. A nagyobb, befejezettebbnek tekinthető Schubert-operákról Elizabeth Norman McKay írt rövid, de értékes tanulmányokat, melyekre szintén gyakran hivatkozom.

III. Módszer

A kutatásom eddig meglehetősen feltérképezetlen területen folyt. A különböző zenei részletek összevetésénél klasszikus eljáráshoz folyamodtam, összehasonlító elemzést végeztem. Schubert műveinek esztétikáját, eszmeiségét, stílusát igyekeztem zene-, művészet- és eszmetörténeti szempontból is megközelíteni. A színpadi és hangszeres műveket összehasonlítható részletek, elemek alapján állítottam párba. Az összevetésre érdemes részleteket két esetben a Deutsch-katalógusból, egy esetben a Hinrichsen-tanulmányból ismertem meg, a többi esetben magam bukkantam rájuk a művek aprólékos tanulmányozása során.

IV. Eredmények

Témaválasztásomhoz Gibbs Schubert-könyvének megismerése vezetett, valamint az, hogy érdeklődni kezdtem Schubert operái iránt, melyekről csak kevés felvételt és irodalmat találtam. Elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy ismert zongoradarabjai milyen kapcsolatban állhatnak az ismeretlen színpadi művekkel. Dolgozatom olyan zenei összefüggéseket mutat be, melyek többsége eddig elkerülte a szakma figyelmét, ezért bízom benne, hogy minden Schubert-előadó számára hasznos adalékot jelenthet.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység

Schubert számomra mindig is a legkedveltebb szerzők közé tartozott, zongora- és kamaraműveit, valamint dalátiratait gyakran tűzöm műsorra. A bázeli Hochschule für Musikon 2018-ban tartott diplomakoncertemen az Esz-dúr triót adtam elő Jaume Guri Battle és Ariadna Chmelík Lluis társaságában, 2019-ben a santanderi *Encuentro* fesztiválon az f-moll fantáziát játszottam mesteremmel, Claudio Martínez Mehnerrel, 2021 decemberében Palojtay János zongoraművésszel négykezes Schubert-estet tartottunk az Uránia dísztermében, 2024 januárjában egy szólóest keretében adtam elő Marczibányi Téri Kulturális Központban a *Winterreise* dalaiból írt átirataimat más átiratok mellett, és doktori zárókoncertem műsorát is Schubert zongoraműveiből állítottam össze.